

היום נלמד בעזרת ה':

סוטה דף לט

אמר רבא בר רב הונא, כיון שנפתח ספר תורה אסור לדבר אפילו בדבר הלכה, שנאמר **"וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל הָעָם כִּי מַעַל כָּל הָעָם הָיָה וּכְפָתְחוּ עֵמָדוֹ כָּל הָעָם"**, דהיינו כשהוא פתח את הספר תורה עמדו כל העם, ו'עמידה' הכוונה לשתיקה, שנאמר **"וְהוֹחֲלֵתִי כִּי לֹא יִדְבְּרוּ כִּי עֵמָדוֹ לֹא עָנוּ עוֹד"**, הרי ש'עמידה' היא שתיקה.

רבי זירא מוכיח זאת מהפסוק "וַיִּקְרָא בּוֹ... נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַמְּבִינִים וְאֶזְנֵי כָל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה", דהיינו שכולם הקשיבו ולא דיברו.

חוזרים לעניין ברכת כהנים:

ואמר ר' יהושע בן לוי: כל כהן שלא נטל ידיו לפני שעלה לדוכן, לא ישא את כפיו.

במה הארכת ימים? כלומר איזו זכות יש לך שהארכת ימים?

קפנדריא: לקצר את דרכו דרך בית הכנסת, שנכנס בפתח זה של בית הכנסת ויוצא בפתח שמולו כדי לקצר את דרכו.

ולא פסעתי על ראשי עם קודש: בזמנם היו התלמידים יושבים בבית המדרש על גבי הקרקע, והמהלך ביניהם כשהם יושבים נראה כאילו פוסע על ראשם. ר' אלעזר בן שמוע היה מקדים ונכנס לפני שהם ישבו או שישב מבחוך.

ולא נשאתי כפי בלא ברכה: ר' אלעזר בן שמוע היה כהן. הגמ' מבארת מיד מה הכהן מברך בברכת כהנים.

וכי עקר כרעיה מאי אמר? מה הכהן אומר שהוא עוקר את רגליו (כשהחזן אומר את ברכת 'רצה') ועולה לדוכן ומחזיר את פניו לארון הקודש?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatlada18@gmail.com

052-342-4473

וכי מהדר אפיה מציבורא מאי אמר? מה הכהן אומר לאחר שגמר את ברכתיו ומחזיר את פניו לארון הקודש?

תשובה: **אזכריה רב חסדא וכו':** רב חסדא לקח את רב עוקבא ודרש שהכהן אומר 'רבונו של עולם עשינו מה שגזרת עלינו (= לברך ברכת כהנים), עשה עמנו מה שהבטחתנו' כלומר שתסכים למה שבירכנו. והכהן ממשיך ואומר 'השקיפה וכו'.

אין הכהנים רשאים לכוף קשרי אצבעותיהן: לאחר שסיימו הכהנים את ברכת כהנים כשאצבעותיהם פשוטות (= ישרות), עדיין אינם רשאים לחזור ולכוף אותם, עד שהם יסתובבו בחזרה אל ארון הקודש.

אין הקורא רשאי לקרות כהנים: הממונה לקרוא לכהנים 'כהנים' כדי שתחילו לברך, אינו רשאי לקרוא להם עד שייסימו הציבור את ה'אמן' על ברכת 'הטוב שמך ולך נאה להודות'. והכהנים אינם רשאים להתחיל בברכה עד שיגמור הקורא לומר להם 'כהנים'. ואז הכהנים אומרים את הפסוק הראשון, ואין הציבור רשאי לומר 'אמן' עד שייסימו אותו. ואין הכהנים רשאים להתחיל בפסוק השני עד שיגמרו הציבור לומר 'אמן'.

טעם הדבר כי 'תרי קלי לא משתמעו' = שני קולות אינם נשמעים.

אין הציבור.. שתכלה ברכה מפי הקורא: גם בקריאת התורה יש להקפיד על הברכה והענייה. הציבור אינו רשאי לומר 'אמן' על ברכת העולה לתורה עד שייסימו העולה את הברכה, והקורא אינו רשאי לקרוא עד שיגמרו הציבור את ה'אמן' וכו'. וכן 'בתרגום' שנהגו בזמנם לתרגם כל פסוק ופסוק בקריאת התורה יש להיזהר שהמתרגם והקורא ימתינו זה לזה.

המפטיר בנביא: קודם כל הוא צריך לקרוא בתורה ואחר כך בנביא, ולכן מעלים אותו לעליית 'מפטיר' ולאחר מכן הוא קורא את ההפטרה.

אין ש"ץ רשאי להפשיט את התיבה: בזמנם היו שומרים את הספר תורה בבית אחר מחוץ לבית הכנסת. כשהיו מביאים את הספר תורה לבית הכנסת, היו פורסים בגדים נאים סביב ארון הקודש ומניחים את הספר תורה בתוכו. ולאחר התפילה היו לוקחים את הספר תורה בחזרה לבית לשומרו. וכשלוקחים את הספר תורה, אין לש"ץ להתעכב עד שיורידו את הבגדים מהארון, משום שזה טרחא דציבורא. אלא לוקחים את הספר תורה למקומו וכל העם מלווים אותו, ולאחר מכן חוזר הגבאי ומפשיט את הבגדים.

(המשך בדף הבא ↓)

אין הציבור רשאים לצאת עד שינטל ספר תורה ~~יניח במקומו~~ (כגירסת רש"י): כאמור, בזמנם היו לוקחים את הספר תורה לבית המשתמר. לדעת רבי יהושע בן לוי אין הציבור רשאים לצאת עד שיטלו את הספר תורה, אבל לאחר שנטלו אותו מותר לצאת אפילו קודם לספר תורה, ולדעת שמואל אין רשאים לצאת עד שהספר תורה יצא מבית הכנסת.

ולא פליגי: אין מחלוקת ביניהם, כי לכולי עלמא אין לצאת מפתח בית הכנסת לפני הספר תורה שהרי אין זה כבוד לתורה (ונלמד מפסוק (להלן)). אלא ריב"ל דיבר במקרה שיש פתח נוסף לבית הכנסת, ולכן כאשר נוטלים את הספר תורה ומוליכים אותו לעבר היציאה מפתח אחד מותר להקדים ולצאת מפתח אחר, אבל שמואל דיבר כשיש לבית הכנסת רק פתח אחד שאז אסור לצאת עד שיצא הספר תורה.

בזמן שהכהנים מברכים את העם, מה הן אומרים: מה העם אומרים?

ברכו את ה' וכו': שלושה פסוקים - כנגד שלושת פסוקי ברכת כהנים. וכך גם בברכת כהנים של מוסף בשבת ומועדים, וכך במנחה של תענית, וכך בנעילה - להלן - אומרים העם שלושה פסוקים.

ולימא נמי יברך ה' מציון: מדוע אומרים רק את שני הפסוקים הראשונים של המזמור, ולא את הפסוק השלישי: "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הָיָה בָּרְכוּ אֶת יְיָ הָאֵל כָּל עַבְדֵי יְיָ - הָאֵל הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ הָאֵל בְּלִילוֹת: שְׁאוּ יִדְכֶם קִדְּשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְיָ הָאֵל: **יְבָרְכֵךָ יְיָ הָאֵל מְצִיּוֹן עֲשֵׂה שְׁמִי וְאַרְצִי**", ובמקומו אומרים פסוק מפרק אחר: "בָּרוּךְ יְיָ הָאֵל מְצִיּוֹן שֶׁכֵּן יְרוּשָׁלַם הַלְלוּהָ?"

והתשובה היא שמכיון ששני הפסוקים הראשונים מדברים בברכה שמברכים את ה', לוקחים פסוק שמדבר על ברכה שמברכים את ה' ולא על ברכה שה' מברך אותנו.